

Zaposleni in koronavirus

Odrejanje dopusta, izolacija, karantena, zaprte vzgojno-izobraževalne ustanove ... SVIZ s pojasnili, kako bo koronavirus vplival na prejemke nekaterih zaposlenih.

Ob širjenju koronavirusa je pravna služba SVIZ zbrala in oblikovala nekaj temeljnih pojasnil za zaposlene – objavljamo jih v nadaljevanju.

Ukrep enostranskega odrejanja dopusta: Izraba dopusta je možna samo z izključnim soglasjem zaposlenega. **Odredba prisilne izrabe letnega dopusta je protizakonita.**

OKUŽENA OSEBA in odrejena IZOLACIJA. V primeru izolacije, ki jo zboleli osebi odredi lečeči zdravnik, imajo zavarovanci pravico do začasne zadržanosti od dela in nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela od 1. dne dalje v breme Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v višini 90% od osnove. Bolniški list taki osebi izda osebni zdravnik, pri čemer se kot razlog določi »izolacija«. Izolacija se lahko izvaja v bolnišnici ali doma.

KARANTENA. V primeru karantene, ki jo zdravi osebi z odločbo odredi minister za zdravje na predlog NIJZ, gre za osebe, ki so bile v tesnem kontaktu z okuženimi in se obravnavajo kot visoko rizične npr. družinski člani, ki živijo v skupnem gospodinjstvu ali druge osebe po presoji epidemiologa. V teh primerih je delavec upravičen do odsotnosti z dela in do nadomestila plače v breme delodajalca po predpisih s področja delovnih razmerjih (100% nadomestilo, 7. odst. 137. člen ZDR-1).

V ostalih primerih bolezni, ko ne gre za izolacijo, imajo zavarovanci na podlagi ugotovitve osebnega zdravnika oziroma imenovanega zdravnika ZZS ali zdravstvene komisije ZZS pravico do nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela zaradi zdravstvenih razlogov v breme delodajalca ali Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Če gre za odsotnost zdravega delavca iz razlogov na strani delodajalca (navodilo delodajalca zdravi osebi), je delavec upravičen do nadomestila v breme delodajalca. Ti primeri so podrobneje razdelani v nadaljevanju po posameznih področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti ter kulture.

Pojasnilo je v delu, ki se nanaša na vrtce, osnovne šole in srednje šole, pripravljeno ob upoštevanju, da MIZŠ vzgojno-izobraževalne zavode zapira v celoti (za zaposlene in otroke).

VRTCI

1. Za zdrave delavce, katerim delodajalec ne more zagotavljati opravljanja dela ne v zavodu ne na domu, menimo, da je ustrezna uporaba instituta čakanja na delo doma iz poslovnega razloga (138. člen ZDR-1) – pravica do nadomestila plače v višini 80 odstotkov. V takem primeru stroški, povezani z delom, ne nastanejo.
2. Delavci, katerih delo bo v tem času v nekem delu ali v celoti še vedno potrebno in ga bodo izvajali kot *delo na domu* ali/in na zavodu, bodo upravičeni do svoje plače (ne nadomestila plače!). Pri *delu na domu* določeni stroški, povezani z delom, ne nastanejo, tako do njihovega povračila ne boste

upravičeni (stroški prevoza na/z dela ne nastanejo, pravica do regresa za prehrano vam pripada, če boste delo opravljali več kot 4 ure dnevno).

OSNOVNE ŠOLE, SREDNJE ŠOLE

1. Če bo na šolah mogoče delo organizirati na način, da v času zaprtja šol dela ne bo, bo pa intenziteta dela v poznejšem obdobju povečana (na primer ob sobotah ali v času šolskih počitnic – o tem bo odločalo MIZŠ), velja, da je delovni čas učiteljev in drugih strokovnih delavcev, za katere se uporablja 44.a člen KPVIZ in določa, da je njihovi delovni čas neenakomerno razporejen, in da lahko delodajalec na podlagi 4. odstavka 148. člena ZDR-1 začasno prerazporedi delo in njihov delovni čas. Delavec je v celotnem obdobju dela in nedela upravičen do svoje plače.

Na tem mestu opozarjamo, da je začasna prerazporeditev delovnega časa možna tudi za delavce, ki imajo trenutno enakomerno razporejen delovni čas, vendar le če imajo v obstoječih pogodbah o zaposlitvi zapisano izrecno določilo, ki dopušča možnost začasne prerazporeditve delovnega časa. Če tega določila v pogodbi nimate, je potrebna predhodna dopolnitev pogodbe o zaposlitvi.

Pri začasni prerazporeditvi delovnega časa v obdobju, ko dela ni, delavec ni upravičen do povračila stroškov, povezanih z delom.

2. Druga možnost organizacije dela v času zaprtja šol je delo na domu. Delavci, katerih delo bo v tem času v nekem delu ali v celoti še vedno potrebno in ga bodo izvajali kot *delo na domu* ali/in na zavodu, bodo upravičeni do svoje plače (ne nadomestila plače!). Pri *delu na domu* določeni stroški, povezani z delom, ne nastanejo, tako do njihovega povračila ne boste upravičeni (stroški prevoza na/z dela ne nastanejo, pravica do regresa za prehrano vam pripada, če boste delo opravljali več kot 4 ure dnevno).
3. Za zdrave delavce, katerim delodajalec ne more zagotavljati opravljanja dela ne v zavodu ne na domu, menimo, da se uporabi institut čakanja na delo doma iz poslovnega razloga (138. člen ZDR-1) – pravica do nadomestila plače v višini 80 odstotkov. Tudi v takem primeru stroški, povezani z delom, ne nastanejo.

VISOKO ŠOLSTVO, RAZISKOVALNA DEJAVNOST

1. Delavci, katerih delo bo v tem času v nekem delu ali v celoti še vedno potrebno in ga bodo izvajali kot *delo na domu* ali/in na zavodu, bodo upravičeni do svoje plače (ne nadomestila plače!). Pri *delu na domu* določeni stroški, povezani z delom, ne nastanejo, tako do njihovega povračila ne boste upravičeni (stroški prevoza na/z dela ne nastanejo, pravica do regresa za prehrano vam pripada, če boste delo opravljali več kot 4 ure dnevno).

Nekateri visokošolski zavodi so že odredili delo na domu in izvajajo študij na daljavo. Tako se samo opravljanje dela z vidika delavca – razen kraja izvajanja dela – v ničemer ne spreminja. Predvidevamo, da se bodo v večji meri, kjer narava dela to dopušča, tega instituta poslužili tudi raziskovalni inštituti.

2. Če bo delo na visokošolskih in raziskovalnih zavodih mogoče organizirati na način, da bo iz razloga zagotavljanja zdravja in varstva pri delu v času epidemije dela manj ali ga ne bo (zaprtje posameznih zavodov), bo pa intenziteta dela v poznejšem obdobju povečana, velja, da lahko delodajalec delovni čas tistim delavcem, katerih delovni čas je razporejen neenakomerno, na podlagi 4. odstavka 148. člena ZDR-1 začasno prerazporedi delo in njihov delovni čas. Delavec je tako v celotnem obdobju dela in nedela upravičen do svoje plače.

Na tem mestu opozarjamo, da je začasna prerazporeditev delovnega časa možna tudi za delavce, ki imajo trenutno enakomerno razporejen delovni čas, vendar le če imajo v obstoječih pogodbah o zaposlitvi zapisano izrecno določilo, ki dopušča možnost začasne prerazporeditve delovnega časa. Če tega določila v pogodbi nimate, je potrebna predhodna dopolnitev pogodbe o zaposlitvi.

Pri začasni prerazporeditvi delovnega časa, v obdobju ko dela ni, delavec ni upravičen do povračila stroškov, povezanih z delom.

3. Za zdrave delavce, katerim delodajalec ne more zagotavljati opravljanja dela ne v zavodu ne na domu, menimo, da se uporabi institut čakanja na delo doma iz poslovnega razloga (138. člen ZDR-1) – pravica do nadomestila plače v višini 80 odstotkov. Tudi v takem primeru stroški, povezani z delom, ne nastanejo.

JAVNI ZAVODI NA PODROČJU KULTURE

1. Delavci, katerih delo bo v tem času v nekem delu ali v celoti še vedno potrebno in ga bodo delavci izvajali kot delo od doma ali/in na zavodu, bodo upravičeni do svoje plače (ne nadomestila plače!). Pri delu na domu določeni stroški, povezani z delom, ne nastanejo, tako do njihovega povračila ne boste upravičeni (stroški prevoza na/z dela ne nastanejo, pravica do regresa za prehrano vam pripada če delo opravljate več kot 4 ure dnevno).
2. Če bo delo v kulturnih zavodih mogoče organizirati na način, da bo iz razloga zagotavljanja zdravja in varstva pri delu v času epidemije dela manj ali ga ne bo (zaprtje posameznih zavodov), bo pa intenziteta dela v poznejšem obdobju povečana, velja, da lahko delodajalec delovni čas tistim delavcem, katerih delovni čas je razporejen neenakomerno, na podlagi 4. odstavka 148. člena ZDR-1 začasno prerazporedi delo in njihov delovni čas. Delavec je tako v celotnem obdobju dela in nedela upravičen do svoje plače.

Na tem mestu opozarjamo, da je začasna prerazporeditev delovnega časa možna tudi za delavce, ki imajo trenutno enakomerno razporejen delovni čas, vendar le če imajo v obstoječih pogodbah o zaposlitvi zapisano izrecno določilo, ki dopušča možnost začasne prerazporeditve delovnega časa. Če tega določila v pogodbi nimate, je potrebna predhodna dopolnitev pogodbe o zaposlitvi.

Pri začasni prerazporeditvi delovnega časa v obdobju, ko dela ni, delavec ni upravičen do povračila stroškov, povezanih z delom.

3. Za zdrave delavce, ki jim delodajalec ne more zagotavljati opravljanja dela ne v zavodu ne na domu, se uporabi institut čakanja na delo doma (80. člen KPK) – pravica do nadomestila plače v višini 85 odstotkov. Tudi v takem primeru stroški, povezani z delom, ne nastanejo.

Na tem mestu dodajamo še nekaj pojasnil:

*Enostransko odrejanje dela na domu in/ali drugega dela omogoča 169. člen ZDR-1 (sprememba dela zaradi naravnih ali drugih nesreč): »V primerih naravnih ali drugih nesreč, če se taka nesreča pričakuje ali v drugih izjemnih okoliščinah, ko je ogroženo življenje in zdravje ljudi ali premoženje delodajalca, se lahko vrsta ali kraj opravljanja dela, določenega s pogodbo o zaposlitvi, začasno spremenita tudi brez soglasja delavca, vendar le, dokler trajajo take okoliščine.«

*Če bo odrejeno ali dogovorjeno delo na domu, se z delodajalcem dogovorite o (več o tem v Prilogi 1, str. 5, 6, točka 6.1. in 6.2.):

- primernosti delovnega mesta
- vidiku delovnega časa (**če bo v času zaprtja šol delavcem odrejeno opravljanje dela na domu ali v zavodu, je treba ta čas dela tudi evidentirati; »Evidenca delovnega časa«**).
- zagotovitvi delovnih sredstev
- varstvu poslovnih skrivnosti in drugih občutljivih podatkov
- varnosti in zdravju pri delu

* SVIZ je Vlado RS pozval, da je treba v drugi člen predloga *Zakona o interventnem ukrepu delnega povračila nadomestila plače*, ki opredeljuje upravičene delodajalce, dodati tudi zavode, ki se delno financirajo iz tržnih dejavnosti – sem spada kar nekaj kulturnih zavodov.

* Ocenjujemo, da bodo morale šole zaradi zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov in okrnjenega izvajanja načrtovanega dela v šolskem letu 2019/2020, popraviti že sprejete Letne delovne načrte zavodov (LDN).